

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Quæst. VIII. Officia Episcoporum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

in quibus, Præbendâ in duas Partes divisâ, unaquæque sufficit ad alendum Possessorem. 2. Casuum, in quibus Judex, additâ Beneficio uni Litigantium, Pensionem alteri assignat, quod fit solum ad tempus. 3. Casus est, cum Episcopus Hæreticus, cui alius propter Hæresim fuit substitutus, convertitur, eique assignatur pars Episcopatus; quod argumento parum congruit. Tres alii Casus sectionis reprobantur.

Regula ultima, loquens de invasione Præbendæ, pertinet potius ad *Primam Partem*; quippè acquisitionem respiciat: fortè etiam pertinet ad *Secundam*, ratione poenæ huic usurpationi annexæ; ideòque ibi collocata fuit REG. LXXVII.

OBSERVATIONES in CAP. VIII. circa EPISCOPOS atque alios PRÆLatos

Adjicere oportebat Titulo hæc verba, *generatim spectatos*; hoc enim Caput nec non Cap. IX. & X. loquuntur de Prælatis in genere, nec nisi in Cap. XI. sigillatim discuti incipit unaquæque species Prælatorum, ut patet ex Titulo & materia Capitis illius.

Prælati, qui Episcopis in Titulo junguntur, non sunt soli Prælati illis Superiores (id monet Præfatio) verùm etiam Inferiores; argumentum hujus Capitis & duorum sequentium id probat.

Dividitur in *Questiones X.* In *quatuor* prioribus indicantur solum loca Corporis Juris, in quibus de illis agitur. Idem fit in plerisque Regulis, per quas cæteræ *Questiones* deciduntur & sæpè nullus est ordo genuinus inter Regulas. Nullæ sunt generales, sed respiciunt tantùm Partem materiæ *Questionis*. *Questio IX.* loquens de Jure supplendi defectum Prælatorum Inferiorum, ultimo loco poni debuisset: nam *Decima* agit de Re, ad quam Jus illud extenditur, nempe de potestate Prælatorum in Res Ecclesiasticas, & de eorum Privilegio: imò satis fuisse de eo Jure non disserere, nisi post Tractatum de Electione; quoniam locum habet in Electionibus, perinde atque in Collationibus, Præsentationibus, aliisque Actibus Ecclesiasticis & Facultatibus illos faciendi.

QUÆSTIONES I. II. III. IV.

In *quatuor* prioribus *Questionibus*, disputatur de origine verbi *Episcopus*; de significatione ipsius, variis Episcoporum speciebus; & discrimine Episcoporum à Chorepiscopis. Id annotatum fuit, ne similitudo nominis, æquivocationem pareret.

QUÆST. V. Dignitas Episcoporum.

Quinta de Episcoporum Dignitate, reducitur ad prærogativam in eo sitam, quod sint Successores Apostolorum; quippè quæ reliquas omnes contineat.

QUÆSTIO VI. de Gradibus Dignitatis Episcopalis.

Argumentum *Sextæ* idem prorsus videtur, ac *Tertiæ*: nam Gradus Episcoporum sunt discrimina inter eos intercedentia, in eo consentientia; quod alii sunt simplices Episcopi; alii Archiepiscopi, priorum Superiores immediati; alii Primates, Superiores Archiepiscoporum; alii Patriarchæ, Superiores Primatum; alius denique Papa, qui omnium est Caput, & cæteris Superior singularum specierum, sicut uniuscujusque individui, seu membri.

Autor non loquitur nominatim nisi de Gradibus inter Patriarchas Romæ, Constantinopolis, Alexandria, Antiochiæ, Hyerosolimaram; quod fortè venit ex eo, quod hæc Sedes solæ sint, quorum ordo sit determinatus; & præterea, cæteræ Sedium species includun-

tur sub Sedibus Patriarcharum, qui sibi subiectos hadent Primates, Archiepiscopos & simplices Episcopos.

Quod dicit in REG. II. Sedem Romanam esse eminentissimam, & primam omnium, includitur in eo, quod dictum fuit, Papam esse Caput; hæc enim qualitas ipsi Primariam Sedem attribuit. REG. IV. præcedere debuisset *Tertiam*: nam prioritas Sessionis, quæ vulgò in simplicibus Episcopis ex anterioritate Consecrationis æstimatur, sicut in Archiepiscopis prioritas Provisionis, aut Receptionis ipsorum, ordinem Suffragiorum, & Subscriptionum constituit.

Quod dicitur hæc in *Regula*, prærogativam Dignitatis accipi à tempore Ordinationis, locum habet solum erga eos, qui meram habent Ordinis Dignitatem, v. g. simplices Episcopos, Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos: nam inter eos, qui aliâ, præter Ordinem, Dignitate potiuntur, illa huic cedit; undè fit, ut Archiepiscopi, Archipresbyteri, Archidiaconi, præcedant Episcopos, Presbyteros, Diaconos antèrius ordinatos.

Quod legitur in *Reg. V.* oppositionem unius è Partibus, quarum interest, impedire pactum & conventionem circa Primatiam, fundatur in *Regula*, *Quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet.*

QUÆSTIO VII. De loco Episcopatus.

QUATUOR REGULÆ, quæ huic *Questioni* subsunt, expositione indigent. Ab omnibus excipiendi sunt casus urgentis necessitatis, aut evidentis utilitatis. Nam, 1. si Regio multos habuerit Incolas: pauciores verò Civitates, cur non constituerent Episcopatus in minoribus Oppidis, quæ ab invicem remota essent, & quorum intervallum plurimis Pagis, aut Burgis, esset refertum? 2. Magnus est numerus Civitatum, quæ caruerunt Episcopo pluribus sæculis, & tandem Episcopum adeptæ sunt; 3. si Urbs Episcopum occidat; nonnè satis est Sedem ad aliud ejusdem Dioceseos Oppidum transferre, quàm Episcopatum suppressere. 4. Cum Provinciæ vastiores, rarissimos habent Incolas, Episcopatus vicini esse nequeunt, nisi inutiliter, atque indecenter multiplicentur.

QUÆST. VIII. Officia Episcoporum.

Nullus est ordo inter REGULAS LXXI. hujus *Questionis*. Primo loco proponendæ erant Regulæ pertinentes ad Officia Episcoporum erga Clerum & Populum, & continuâ serie colligendæ; tum ea, quæ respiciunt Officia Episcoporum erga Personas Ecclesiasticas, Sæculares, & Regulares, initio ducto ab Officiis erga Capitulum, quibus subicerentur Officia erga Parochos; denique Officia erga Monachos & Moniales. A Personis, ad Bona Ecclesiastica pergendum, & ab his, ad Loca. Sic argumentum hoc distinximus in Tractatu de *Jurisdictione*.

Loquendo de singulis muneribus sive communibus, sive specialibus, jungi oportuisset quidquid ad illa pertinet, quod neglectum fuit. v. gr. delibato Instructionis officio, transit ad officium Correctionis & Coercitionis; deinde plures subnectit Regulas, circa munus instruendi: tales sunt imprimis REG. XXI. XXII. de Magistris, Doctoribus, aliisque Personis, quas Episcopi constituere debent, ad docendum, inceptâ disputatione de *Officiis erga Monachos*, sub Titulo speciali, per *Regulas V.* ad alia munera transit sub eodem Titulo. Officia quoad Pontificem permiscuè traduntur, cum Officiis erga Diocesanos. Officia circa Bona Ecclesiastica, cum Officiis erga Personas miscentur, etiam ea, quæ facere debent Episcopi, cum iis, quæ vitare tenentur: denique, Officia Episcopo, merisque Fidelibus communia, cum muneribus illi peculiaribus.

Inutile est afferre probationes horum vitiorum, quæ facile apparebunt cuilibet legenti hæc Regulas. Ex eadem lectione patebit, Regulas absque necessitate multiplicari, exponendo singulas alicujus Officij

Officii partes per Regulas particulares. Sunt etiam aliquot, quibus magna subjicitur copia Exceptionum, Replicationum, Duplicationum &c. inutilium, & caliginem, potius quam lumen, parientium: talis est REG. XLIX. circa Residentiam Episcoporum extrâ casus necessitatis, vel utilitatis, eorum absentiam requirentes, quæ justa esse desinit, statim atque cessant causæ illam excusantes. Nihil est hac in Regula, quod non reducatur ad obligationem residendi extrâ casus legitimi impedimenti, qui illam suspendunt dumtaxat, quamdiu durant. Methodus hæc exponendi simplex est & perspicua, VIGELIANA autem intricatior & obscurior.

Multæ reperiuntur, quæ, nisi restringantur, falsæ sunt: talis est v. gr. Reg. XXIII. dicens, Episcopum novos Census imponere non posse, neque veteres augere: hæc enim vera non est; nisi quatenus id fieret absque justâ causâ: nam, si novam Parochiam exigat, imponere potest Ecclesiæ Decimas percipienti, onus Portionis Congruæ, quam non solvebat, si verò ea, quam Curato jam constituto solvebat, non sit sufficiens, eam augere potest. Idem est de Reg. XVI. ferente, Episcopum non posse eximere Ecclesiam à subjectione alterius, à quâ pendet: nam, si duæ Ecclesiæ sint unitæ, ita, ut una alteri subiecta sit, Episcopus earum unionem dissolvere potest, & tunc cessat dependentia. Idem dicendum de Reg. XXV. in quâ dicitur, Episcopum non debere Cognatis & Amicis suis credere Officia Ecclesiastica: nam, si digniores sint cæteris, anteferri debent. Laudatus autem Textus non prohibet nisi acceptionem Personarum, ex carnali affectu provenientes. REG. XIV. ejusque Exceptio, falsæ sunt, si accipiantur in omni suâ extensione: nam falsum est, Episcopum nihil posse sine consensu Capituli; laudatique Textus id non probant; sed potius, esse res quasdam, in quibus solo consilio Capituli indiget, alias verò, in quibus requiritur consensus. Regula tamen dicit, *sine consensu Capituli nihil administret*: Exceptio eam restringit ad casus, in quibus consuetudo praxim contrariam induxit; Textus autem laudatus ad illam probandam, loquitur solum de aliquot casibus requirentibus solum consilium.

Quædam Regulæ exoleverunt; talis est XLV. dicens, Episcopum non posse uti Dalmaticâ, sine licentiâ Pontificis.

Quædam malè concipiuntur ratione Exceptionis appositæ: talis est XLIII. dicens, Episcopum alienam Parochiam usurpare non debere; casus præscriptionis excipitur; porro, Usurpator nunquam præscribit, obstante scilicet malâ fide. Dicendum erat, Episcopum, qui Parochiam in alterius districtu possidet, eam restituere debere, nisi præscriptio ei patrocinetur.

Prima *Quinque Regularum* circa Jura & Officia Episcoporum ergâ Monasteria & Monachos, indicat solum Textus de iis prolixè loquentes. *Quatuor* sequentes reducuntur ad prohibitionem illos vexandi, sive quoad Temporalia, sive quoad Spiritualia. Reliqua Officia circa idem argumentum, aliis in locis observantur, quæ ab Autore indicari debuissent.

QUÆST. IX. circa Officium & Jus Prælati Superioris supplenda negligentia Prælatorum Inferiorum.

Jus, sub negligentia, cæteras Inferiorum Prælatorum culpas complectitur; nempe iniquam repulsam, & pravam electionem.

Autor eorum impotentiam adjicit, duabus superioribus omisiss. Quadruplex itaque defectus supplendi genus; negligentia; repulsæ; electio indigna; impotentia. Duo priora suppletur, faciendo quod, per negligentiam, omisissum fuerat, vel iniquè denegatum. v. gr. cum providetur Sedi, quam Collato-

res, Electores & Præsentatores ultrâ legitimum tempus vacare passi sunt. Suppletur tertium, sic Bono Ministro traditur locus pravo datus, sic dignam & capacem personam substituendo indignæ & incapaci, cui provissum fuerat. Suppletur quartum, Personæ infirmæ, & ad obeunda munera sua inhabili, Coadjutorem dando.

Quantum suppetit remedium circa casum repulsæ, hanc pro concessione accipiendo: *Cap. de suppl. negl.* ejus exemplum suppeditat: videlicet Abbatis pro benedictio habit; cum Episcopus ritè requisitus tribus vicibus, eum non benedicit, Jus à Benedictione dispensat, concedendo Abbati licentiam fungendi suis muneribus, perindè ac si benedictus foret.

QUÆST. X. circa Potestatem, Bona & Privilegia Episcoporum & aliorum Prælatorum.

Pleraque Regulæ hujus Quæstionis exigui usûs sunt. Erectio Beneficiorum hodiè vigens, eas inutiles, quoad praxim, fecit. Episcopus non habet administrationem Bonorum Ecclesiasticorum: desit habere portionem Legatorum Piorum: Bona ejus Patrimonialia, separata sunt à Bonis ejus Ecclesiæ: non est hodiè necessarium conficere Inventaria utrorumque: acquisitiones, quas comparat semper ab acquisitionibus Ecclesiæ distinguuntur: reservatio Casuarum Episcopatum ad Pontificem, ubique ferè abolevit Canones, qui earum notionem Conciliis Provincialibus tribuunt, & qui ad praxim in solâ Galliâ reducuntur, quamvis sæpius iis derogeretur: Domus Episcopalis amisit Jus Asylî in multis Regionibus: necessitas illum monendi, priusquam in Jus vocetur, sublata est.

OBSERVATIONES in CAP. IX. circa Jurisdictionem Prælatorum.

Argumentum, hoc est consequutio Quæstionis ultimæ Capituli præcedentis; nam Jurisdictio pertinet ad potestatem. Dividitur in Tres Partes; 1. de modo eam acquirendi. 2. Eam tuendi, 3. eam amittendi. *Prima & Tertia* valdè connexæ sunt; unus enim acquirit, quod alius amittit: itaque, ipsæ defectus suos mutuò supplere possunt. Consequenter addi potest viis, per quas acquiritur Jurisdictio, erectio Ecclesiæ inferioris in Episcopatum; unio Ecclesiæ unius Diocæseos, cum Ecclesiâ Diocæseos alterius; Sectio Episcopatus in plures, ejusque erectio in Archiepiscopatum; translatio domicili ab unâ Diocæsi in aliam, sive peregrinatio ab unâ Diocæsi in aliam propter negotia. His enim mutationibus, Ecclesia in Episcopatum erecta, quæ desinit esse obnoxia Jurisdictioni veteris Episcopatus, transit sub Jurisdictionem novi; Ecclesia unita Ecclesiæ alterius Diocæseos, eique subiecta, transit sub Jurisdictionem Ordinarii illius Ecclesiæ; per divisionem prædictam, Episcopus evadens Archiepiscopus, acquirit Jurisdictionem Archiepiscopalem in novos Episcopatus & amittit Jurisdictionem, quam habebat in Parochias sibi quondam subiectas, quæ transit ad novos Episcopos. Diocæsani, qui domicilium in aliam Diocæsim transferunt, illucque Bona sua conferunt, Prælati ejus loci fiunt Diocæsani: per Incolarum in alienâ Diocæsi, quamvis cum voto reditis in pristinam, peregrinus fit Diocæsanus posterioris.

Pars Prima, de viis, per quas acquiritur Jurisdictio.

Quod dicitur in *Regulâ I.* de Electione ad Prælatum, extenditur ad aliam quamlibet Provisionem: hæc autem viâ Jurisdictio non acquiritur immediate, sed dignitas, cui illa cohæret.

Omnes Exceptiones, quæ leguntur sub *Regulâ II.* quæ præscriptionem collocat in fronte viarum, per quas